

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Oslo, 12. mai 2015

Høringssvar fra Bildende Kunstneres Hjelpesfond til utredningen «Kunstens autonomi og kunsten økonomi»

Bildende Kunstneres Hjelpesfond vil takke for en grundig og god utredning, som vektlegger kunstens autonomi og med et vidt perspektiv på faktorene som påvirker kunstnerøkonomien. Vi ønsker å knytte følgende kommentarer til rapporten:

Kapittel 7: Stipend, vederlag og fond

Kunstnerstipendene er et grunnleggende virkemiddel i utviklingen av kunstnerskap på høyt nivå. Det er derfor prisverdig at rapporten slår entydig fast at stipend og vederlag er en viktig forutsetning for kunstnernes inntekter. BKH ønsker å minne om viktigheten av at unge og eldre kunstnere er grupper med særlige utfordringer og særlige behov. For unge kunstnere i en etableringsfase utgjør stipend og tilskudd helt nødvendig økonomisk motivasjon til å opprettholde kunstnerisk virke på et nivå og over et tidsrom som er nødvendig for utviklingen av et fullverdig kunstnerskap, og gjennom det muligheten til å etablere en bærekraftig egen økonomi. Langt de fleste kunstnere med en grad av kommersiell suksess, har mottatt støtte i etableringsfasen og arbeidsstipend flere ganger i løpet av sin karriere.

Eldre kunstnere har andre utfordringer og mange har svak økonomi. Likevel er det et stort antall eldre kunstnere som er like produktive som yngre kolleger og har like stort behov for stipend for fordypning og videre utvikling som disse. BKH støtter utredningens konklusjon om at strukturen for innstilling og tildeling av Statens kunstnerstipend er god og bør opprettholdes. Vi ønsker i tillegg å peke på at den innebygde fleksibiliteten i systemet bør utnyttes til jevnlig å vurdere om både yngre og eldre kunstnere tilgodeses på en rimelig og rettferdig måte.

Kapittel 9: Næringsaspektet

Utredningen peker på viktige aspekter og problemstillinger knyttet til (manglende) velferdsordninger og sosiale rettigheter for kunstnere. Dette er særlig viktig i lys av at mange kunstnere ufrivillig presses inn i næringsvirksomhet, hvor de mister muligheten til viktige velferdsgoder som sykepengen og opptjening av pensjonsrettigheter. Dette forsterker et mønster hvor allerede økonomisk utsatte grupper som eldre og kvinner rammes hardest. Telemarksforskningens undersøkelse av kunstnernes økonomi har i liten grad befattet seg med situasjonen for utsatte grupper på tvers av kunststartene. BKH vil derfor igjen minne om at eldre, spesielt aleneboende, kvinnelige kunstnere er en særlig utsatt gruppe som bør kartlegges nærmere med tanke på særlige tiltak. Utredningens forslag om opptjening av sosiale rettigheter uavhengig av formell tilknytningsform i arbeidsforhold, vil være et utmerket tiltak for å sette framtidige generasjoner av både yrkesaktive og pensjonerte kunstnere i

bedre stand til å forsørge seg selv. BKH oppfordrer i tillegg regjeringen til å se nærmere på den økonomiske situasjonen hos eldre kunstnere *under* 67 år, som er utsatt på grunn av bortfall av oppdrag og stipend samt redusert arbeidsevne hos mange, og samtidig for en stor andel uten tilgang til trygdeytelser, sykepenger og dagpenger ved ledighet.

Merverdiavgift

Utredningen påpeker at regelverket for merverdiavgift i dag fører til dobbel avgiftsbelastning ved salg av enkelte kunstverk ved at det skal beregnes mva. av både salgssum og kunstavgift. BKH støtter en forenkling av regelverket for merverdiavgift, og anbefaler at det innføres fritak for merverdiavgift ved salg av alle kunstverk som utløser kunstavgift. En slik harmonisering vil være et godt virkemiddel og bidra til økt salg av kunst, og samtidig minimere den administrative belastning i salgsleddet. Vi viser i denne sammenheng også til BKHs innspill til utredningen, hvor vi påpeker at etterspørselen etter samtidskunst er til stede, men at prisene i førstehåndsmarkedet er (for) lave. Bortfall av merverdiavgift vil i mange tilfeller kunne tas ut i høyere priser pr. verk, som vil utgjøre et godt bidrag til økt omsetning i kunstmarkedet og større egeninntjening for kunstnerne.

Kapittel 12: Markedet

BKH pekte i sitt innspill på at det kan se ut til å være behov for flere aktører innen omsetning av visuell kunst, spesielt profesjonelle gallerier med internasjonalt nettverk og innretning mot investeringsmarkedet. Utredningen foreslår, så vidt vi kan se, ingen tiltak for spesifikt å fremme etablering av flere slike salgskanaler. En mer målrettet tilrettelegging av vilkår for etablering av flere gallerier med høy kunsthaglig kompetanse i kombinasjon med kommersiell teft, vil være et viktig bidrag til styrking av kunstmotsetning i Norge, og gi flere samtidskunstnere plass i det langt mer lukrative annenhåndsmarkedet. BKH støtter for øvrig utredningens generelle intensjon om at virkemiddelapparatet for økt internasjonal konkurranseevne må styrkes, samt forslagene til skatteinsentiver som beskrevet under kapittel 9.

Internasjonal virksomhet utgjør en stadig større del av alle norske kunstners næringsgrunnlag, som kan gi viktige inntektsmuligheter og bedre utnyttelse av lokale investeringer. BKH mottar hvert år søknader om tilskudd til høyt kvalifiserte prosjekter for promotering og salgsfremmende tiltak for norske kunstnere internasjonalt. BKHs ressurser strekker ikke til for å dekke behovet og mulighetene disse søknadene dokumenterer, og regelverket begrenser også fondets muligheter til å yte tilskudd til virksomhet utenlands. BKH støtter utredningens anbefaling om å styrke ordninger for å fremme kunstprosjekter med potensial for å lykkes kunstnerisk og økonomisk i internasjonale markeder. Dette krever en helhetlig og samordnet strategi fra regjeringen, og må involvere både kultur-, nærings- og utenrikspolitiske virkemidler. Styrking av potensial og tilrettelegging for norsk kunst i utlandet, bør derfor bli gjenstand for en egen samordnet satsning, hvor alle berørte politikkområder involveres.

Med vennlig hilsen

BILDENDE KUNSTNERES HJELPEFOND

Hege Imerslund /s/
direktør